

Sygn. akt: III AUa 2556/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Wolska (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSO del. Joanna Kasicka

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 r. w Łodzi

sprawy **K. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 25 września 2013 r., sygn. akt: V U 741/13;

**oddala apelację.**

Sygn. akt: III AUa 2556/13

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 maja 2013 r., uchylającą równocześnie wcześniejszą decyzję z dnia 1 marca 2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w O. odmówił K. T. przyznania prawa do emerytury, ponieważ nie udowodnił on posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji K. T. domagał się przyznania emerytury z tytułu ponad 15 - letniego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, tj. na stanowisku pracy w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, wykonywanej w Przedsiębiorstwie (...) w O..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu, V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

**Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym:**

K. T., urodzony (...), z zawodu mechanik samochodowy, pracował w Przedsiębiorstwie (...) w O. od 23.11.1972 r. do 31.03.1995 r. z przerwą na służbę wojskową, którą odbywał od 17.04.1973 r. do 29.04.1975 r.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił zatrudnienie w łącznym wymiarze 29 lat, 2 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 3 lata, 1 miesiąc i 27 dni pracy w szczególnych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił K. T. zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresów: od 23.11.1972 r. do 13.04.1973 r., od 3.05.1975 r. do 30.11.1993 r. i od 1.12.1993 r. do 31.03.1995 r., w Zakładzie (...) w O., gdyż wykazane w świadectwie pracy stanowisko ślusarza nie znajduje odzwierciedlenia w powołanym przepisie resortowym, tj. zarządzeniu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r., wykaz A, dział XIV, ust. 12 pkt 6.

Przedsiębiorstwo (...) w O. obecnie nie istnieje. Zakład ten zajmował się produkcją prefabrykatów z betonu, ale na użytek tej zasadniczej produkcji oraz na zamówienia innych zakładów z całego kraju, produkowano też formy do produkcji prefabrykatów i inne konstrukcje stalowe dla przemysłu i budownictwa. W (...) istniał w tym celu osobny dział, zwany warsztatem mechanicznym.

K. T. został przyjęty do pracy w (...) od dnia 23 listopada 1972 r., na stanowisko ślusarza do warsztatu mechanicznego, i angaże płacowe z takim określeniem stanowiska pracy widnieją przez cały okres jego pracy w tym zakładzie. Na stanowisko ślusarza powrócił również po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, tj. od 3 maja 1975 r. W corocznych oświadczeniach z lat 1986-95, podpisywanych przez mistrza i kierownika, stanowisko to kwalifikowane było jako zatrudnienie w szczególnych warunkach. K. T. wykonywał prace ślusarskie oraz prace pomocnicze przy spawaniu, jak przygotowywanie elementów do spawania, oczyszczanie z rdzy, dopasowywanie i przytrzymywanie elementów spawaczowi w miarę potrzeb, a po wykonaniu spawu - szlifowanie jego powierzchni „na gotowo”. Sporadycznie wykonywał też łączenie punktowe, tzw. heftowanie, co normalnie należało do obowiązków spawaczy. W wykonywaniu pracy skarżący posługiwał się takimi urządzeniami, jak szlifierka elektryczna do wycinania i nacinania metalu, szlifierka napowietrzna do szlifowania powierzchni. H. wykonywał spawarką elektryczną, choć nie miał uprawnień spawalniczych. Oczyszczanie z rdzy wykonywał przy użyciu szczotki do metalu. Wszystkie te prace wykonywane były w pobliżu prowadzonych równocześnie prac spawalniczych. Gdy ślusarz przytrzymywał spawaczowi elementy do spawania, było to sąsiedztwo bezpośrednie. Szlifowanie spawu odbywało się już po zakończeniu prac spawalniczych na danej formie, a ponieważ formy wykonywane w pomieszczeniu, gdzie pracował odwołujący się, były długości około 5- 6 m, to siłą rzeczy prace te wykonywane były w dalszej odległości od spawacza pracującego już przy kolejnej formie. W ciągu całego dnia pracy odwołujący się narażony był na działanie takich czynników szkodliwych dla zdrowia, jak hałas, wibracje, zapylenie. Podczas spawania dodatkowo szkodliwe były wytwarzające się opary gazów i błyski świetlne. Czynniki szkodliwe działały w ciągu całego dnia pracy, gdyż zawsze ślusarz znajdował się w bliższym lub dalszym sąsiedztwie osób spawających. Cała produkcja form na warsztacie mechanicznym odbywała się bowiem metodą spawania.

W konsekwencji powyższych ustaleń, Sąd Okręgowy stwierdził, że K. T. nie przysługuje prawo do emerytury przewidzianej w art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r., poz. 1227 – tekst jednolity z późn. zm.), ponieważ nie legitymuje się on wymaganym 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do spornych okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O., Sąd Okręgowy podniósł, że praca spawacza może być zaliczona do pracy w warunkach szczególnych tylko w sytuacji, gdy jest to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy spawaniu. Wynika to jasno z działu XIV, poz. 12 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku - „ prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym ”. Jednakże w spornym okresie wnioskodawca nie wykonywał wskazanych prac stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Poza pracami spawalniczymi, ubezpieczony wykonywał przede wszystkim różnego rodzaju prace ślusarskie. Jak wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r., wydanym w sprawie I UK 192/07 (OSNP 2009/5-6/79), wykonywanie pracy przez

pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, nie mieści się w określeniu „prace przy spawaniu”, wymienionym w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) i nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Prace przy spawaniu obejmują tylko prace wykonywane w przebiegu procesu spawania, a nie w sąsiedztwie osób wykonujących taką pracę. Zamieszczenie w wykazie branżowym stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego, także pozycji: „pracownicy zatrudnieni w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych” (Dział XIV, poz. 12, pkt 4), nie oznacza, że czynności tych pracowników mogą być uznane za „prace przy spawaniu” w wyżej wskazanym znaczeniu. Co prawda, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, „zarządzenia resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w zakresie, w jakim stanowią wyłącznie wykazy stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A i B, będących załącznikiem do rozporządzenia, objęte są odesłaniem określonym w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych” (wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., II UK 183/05, niepublikowany; także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 21 kwietnia r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392), jednakże stanowisko to należy odczytywać łącznie z zapatrywaniem tego Sądu, że „wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (wyroki Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161).

Tym samym, w ocenie Sądu pierwszej instancji, odwołujący nie wykazał w toku postępowania, że legitymuje się 15 - letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych, dlatego też nie było podstaw do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, a odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c.

W apelacji ubezpieczony, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że praca odwołującego w spornych okresach: od 23.11.1972 r. do 13.04.1973 r., od 03.05.1975 r. do 30.11.1993 r. i od 1.12.1993 r. do 31.03.1995 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O., nie była pracą zaliczaną do prac w szczególnych warunkach;

2. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. w związku z art. 328 § 2

k.p.c. statuującego zasadę swobodnej oceny dowodów: - poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji tego dowolne, sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego przyjęcie, że odwołujący nie świadczył pracy przy spawaniu rozumianej jako praca wykonywana w „przebiegu procesu spawania”, a tylko wykonywał prace w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych, co w dalszej konsekwencji skutkowało brakiem zaliczenia spornych okresów: od 23.11.1972 r. do 13.04.1973 r., od 03.05.1975 r. do 30.11.1993 r. i od 01.12.1993 r. do 31.03.1995 r. z tytułu zatrudnienia odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w O., jako okresów pracy w szczególnych warunkach; - poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i nieuwzględnienie przez Sąd I instancji przy wyrokowaniu istotnych dla sprawy ustaleń wynikających ze zgromadzonych dokumentów, zeznań świadków, przesłuchania odwołującego i jego niekwestionowanych twierdzeń, z których wynika, że praca skarżącego w spornych okresach czasu w Przedsiębiorstwie (...) w O. była pracą przy spawaniu - w przebiegu procesu spawania, co rodzi

konieczność jej zaliczenia do prac w szczególnych warunkach i uwzględnienia tych okresów przy ustalaniu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja nie może odnieść skutku, albowiem wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r., poz. 1227 – tekst jednolity ze zm.), ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc na dzień 1 stycznia 1999 r., osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat. W myśl § 2, cytowanego rozporządzenia, okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego, to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny uznaje za własne, wynika, że K. T. nie spełnił wszystkich – przewidzianych we wskazanych przepisach – przesłanek do nabycia prawa do emerytury, gdyż nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O., nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W świetle wyjaśnień wnioskodawcy i zeznań świadków, K. T. w ramach zatrudnienia w zakładach (...) na stanowisku ślusarza, wykonywał prace przy spawaniu, ale nie były to jedyne i główne obowiązki pracownicze, które wykonywał wnioskodawca stale w ramach zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Trafnie uznał więc Sąd I instancji, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w tym czasie nie spełniała przesłanek wskazanych w wykazie A, dziale XIV, pkt 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., w którym wymieniono prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym.

K. T. w okresie zatrudnienia w latach 1972 - 1995, wykonywał prace ślusarskie, pomocnicze przy spawaniu, jak przygotowywanie elementów do spawania, oczyszczanie z rdzy, dopasowywanie ich i przytrzymanie spawaczowi w miarę potrzeb, a po wykonaniu spawu - szlifowanie jego powierzchni „na gotowo”. Sporadycznie wykonywał też łączenie punktowe, tzw. heftowanie, co normalnie należało do obowiązków spawaczy. H. wykonywał spawarką elektryczną, choć nie miał uprawnień spawalniczych. Oczyszczanie z rdzy wykonywał przy użyciu szczotki do metalu. Wszystkie te prace wykonywane były w pobliżu prowadzonych równocześnie prac spawalniczych. Przy czym czynności ślusarskie, wykonywane poza pracą spawacza, nie były sporadyczne, wykonywane w wyjątkowych sytuacjach, ale stanowiły stały fragment obowiązków pracowniczych wnioskodawcy.

Praca wykonywana przez ubezpieczonego w powyższych okresach nie może być zatem zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Warunek ten jest bowiem spełniony, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale, to jest ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach i nie wykonuje przy tym innych czynności pracowniczych, które nie są związane z tym stanowiskiem pracy. Natomiast zakres obowiązków pracowniczych K. T. ograniczał się przede wszystkim do prac ślusarskich, które nie wiązały się z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, a nie do prac spawalniczych. Tylko bowiem okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej

ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy, wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia ( por. postan. SN z 3.10.2008r. II UK 133/08, LEX nr 658191, wyrok SN z 4.06.2008r. II UK 306/07 OSNP 2009/21-22/290). W tym kontekście Sąd Apelacyjny wskazuje, że nawet wykonywanie przez ubezpieczonego pracy na stanowisku ślusarza w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk zaliczonych przez pracodawcę do prac w szczególnych warunkach, nie oznacza automatycznego zakwalifikowania spornego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Podobne też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r. (sygn. akt I UK 192/07, lex 447272), stwierdzając, że wykonywanie pracy przez pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie mieści się w określeniu "prace przy spawaniu", wymienionym w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) i nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.). Ponadto, do czynności związanych ze spawaniem, nie należą prace ślusarskie, montażowe i malarskie, jeżeli nie są one objęte procesem spawania, a co najwyżej stanowią etap przygotowania do tego procesu lub obejmują czynności wykończeniowe po jej zakończeniu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 25 grudnia 2011 r. II UK 106/11, LEX nr 1130389).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, a Sąd Apelacyjny podziela to stanowisko, że z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, który byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 grudnia 1997r., II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638; 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419; 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, Lex nr 494129). Nadto w wyroku z dnia 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, Sąd Najwyższy podkreślił, że o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zawarte w apelacji zarzuty stanowią w istocie polemikę z prawidłowymi i nie budzącymi wątpliwości ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Sąd Okręgowy prawidłowo – w świetle art. 232 k.p.c. - ocenił wynik przeprowadzonego postępowania dowodowego, bez naruszenia granic zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Reasumując, ubezpieczony nie wykazał, że w spornych okresach swego zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych, tym samym nie udowodnił 15 – letniego okresu takiej pracy i nie spełnił warunku do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.